

MINISTERUL ECONOMIEI ȘI INFRASTRUCTURII

**Raport de evaluare
a implementării Programului de dezvoltare a rețelelor de bandă largă pe anii
2018-2020 și a Planului de acțiuni pentru realizarea acestuia**

Hotărârea Guvernului nr. 629/2018

Chișinău 2021

SUMAR

INFORMAȚIE GENERALĂ	3
I. Obiectivul specific 1: Dezvoltarea rețelelor de comunicații electronice în bandă largă și asigurarea disponibilității accesului la aceste rețele în toate localitățile	3
II. Obiectivul specific 2: Retehnologizarea/modernizarea rețelelor de comunicații electronice pentru asigurarea accesului în bandă largă	10
III. Obiectivul specific 3: Îmbunătățirea accesului pe proprietăți și a utilizării partajate a infrastructurii asociate rețelelor publice de comunicații electronice, precum și a infrastructurii fizice	11
CONCLUZII	17

INFORMAȚIE GENERALĂ

Conectivitatea în bandă largă reprezintă o componentă-cheie pentru dezvoltarea, adoptarea și utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC) în economie și societate. Importanța strategică a accesului în bandă largă se datorează capacității sale de a accelera contribuția acestor tehnologii la creștere și inovare în toate sectoarele economiei, precum și la coeziune socială și teritorială.

Programul de dezvoltare a rețelelor de bandă largă pe anii 2018-2020 (în continuare – *Program*) este elaborat în contextul realizării Obiectivului general al Pilonului I: *Dezvoltarea infrastructurii infocomunicaționale și îmbunătățirea accesului pentru toți* din Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.857 din 31 octombrie 2013.

În sensul Programului și luând în considerare nivelul actual de dezvoltare a sectorului de comunicații electronice în Republica Moldova, noțiunea „*acces în bandă largă*” este definită conform Recomandării I.113 a Sectorului de standardizare al Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor drept „*capacitatea de transfer de date mai mare decât cea a fluxului primar ISDN, la 2,0 Mbps*”.

În procesul de elaborare a prezentului Raport a fost efectuată analiza gradului de executare a fiecărui obiectiv, inclusiv pe acțiuni, cu estimarea indicatorilor de performanță stabiliți în Plan. Planul de acțiuni are la bază 3 obiective și 22 acțiuni.

Nivelul de executare a Planului de acțiuni pentru realizarea Programului de dezvoltare a rețelelor de bandă largă pe anii 2018 – 2020

Obiectivele specifice	Nr. acțiuni per obiectiv	Gradul de realizare		
		Realizate	În curs	Ne realizate
Obiectivul specific 1: Dezvoltarea rețelelor de comunicații electronice în bandă largă și asigurarea disponibilității accesului la aceste rețele în toate localitățile	10	8	2	0
Obiectivul specific 2: Retehnologizarea/modernizarea rețelelor de comunicații electronice pentru asigurarea accesului în bandă largă	3	2	1	0
Obiectivul specific 3: Îmbunătățirea accesului pe proprietăți și a utilizării partajate a infrastructurii asociate rețelelor publice de comunicații electronice, precum și a infrastructurii fizice	9	4	4	1
Total	22	14	7	1

I. Obiectivul specific 1: Dezvoltarea rețelelor de comunicații electronice în bandă largă și asigurarea disponibilității accesului la aceste rețele în toate localitățile

1.1. Instalarea punctelor de prezență ale fibrei optice în toate localitățile cu primărie și crearea rețelelor de comunicații electronice în bandă largă NGA, conform obiectivelor Strategiei naționale de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”.

Responsabili: Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Finanțelor.

Parteneri: Autoritățile administrației publice locale; furnizorii de rețele și/sau servicii publice de comunicații electronice; partenerii de dezvoltare

Realizată

Pe parcursul anilor 2018-2020 au fost instalate punctele de prezență ale rețelei de fibră optică în toate cele 43 localități enumerate în pct. 5 din Program. Au fost create rețele de fibră optică în 28 localități. Deoarece în bugetul de stat în această perioadă nu au fost prevăzute mijloace pentru realizarea acțiunii, instalarea punctelor de prezență a fibrei optice a fost efectuată de furnizorii de rețele și servicii publice de comunicații electronice exclusiv din mijloace proprii.

- 1.2. Promovarea parteneriatelor public-private în vederea creării rețelelor publice de comunicații electronice în bandă largă în localitățile rurale.

Responsabili: Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Parteneri: Autoritățile administrației publice locale; furnizorii de rețele și/sau servicii publice de comunicații electronice; partenerii de dezvoltare.

În curs de realizare.

La data de 23 noiembrie 2018 a fost organizată o ședință de lucru cu participarea reprezentanților MEI, Agenției Proprietății Publice, Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI), Băncii Mondiale și în regim de videoconferință – a expertului din partea Comisiei Europene în vederea discutării modalităților de promovare a parteneriatelor public-private în vederea creării rețelelor publice de comunicații electronice în bandă largă în localitățile rurale și preluarea experienței internaționale la acest subiect. Evenimentul făcea parte din seria de activități din cadrul programului EU4Digital pentru țările Parteneriatului Estic, care are ca scop acordarea asistenței necesare pentru implementarea documentelor de politici de dezvoltare a rețelelor de bandă largă.

De către expert au fost prezentate câteva modele de organizare a parteneriatelor public-private din diferite țări (inclusiv cu implicarea populației comunităților locale), precum și recomandări privind organizarea acestor parteneriate. De asemenea au fost prezentate mai multe documente la acest subiect, publicate de Banca Mondială care pot fi utile sub aspectul preluării bunelor practici și aplicării acestora în condițiile Republicii Moldova.

În perioada 16-20 septembrie 2019, pe parcursul vizitei echipei de specialiști ai Băncii Mondiale, a fost discutată promovarea parteneriatelor public-private în cadrul ședințelor cu furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice, alte părți interesate. Nu au fost identificate acțiuni concrete din cauza lipsei de interes din partea părților interesate: autorităților administrației publice locale și întreprinderilor private din sector.

- 1.3. Elaborarea recomandărilor pentru inițierea parteneriatelor public-private în scopul creării rețelelor de bandă largă în localitățile rurale.

Responsabili: Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Parteneri: Autoritățile administrației publice locale; furnizorii de rețele și/sau servicii publice de comunicații electronice; partenerii de dezvoltare.

Realizată

A fost efectuată o selectare a cadrului metodologic privind implementarea parteneriatelor public-private. În procesul promovării parteneriatelor public-private în vederea creării rețelelor publice de comunicații electronice în bandă largă în localitățile rurale, cadrul metodologic respectiv va fi pus la dispoziția autorităților publice locale interesate.

- 1.4. Elaborarea și aprobarea metodologiei de măsurare și evaluare a parametrilor de calitate a serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului, furnizate prin intermediul rețelelor

publice mobile celulare terestre GSM, UMTS și LTE în benzile de frecvențe 800, 900, 1800, 2100 și 2600MHz.

Responsabili: Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației

Parteneri: Ministerul Economiei și Infrastructurii (Instituția publică „Serviciul Național de Management al Frecvențelor Radio și Securității Cibernetică”).

Realizată

Prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRCETI nr. 11 din 28.02.2019 a fost aprobată Metodologia de măsurare și evaluare a parametrilor de calitate a serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului, furnizate prin intermediul rețelelor publice mobile celulare terestre GSM, UMTS și LTE în benzile de frecvențe 800, 900, 1800, 2100 și 2600 MHz (Monitorul Oficial, 2019, nr.94-99, art. 509).

- 1.5. Constituirea unei platforme de colaborare și interacțiune *Guvern – industrie – societate civilă*, avînd obiectivul de garantare a dreptului de acces la Internet.

Responsabili: Ministerul Economiei și Infrastructurii

Parteneri: Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației; Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale; furnizorii de rețele și/sau servicii publice de comunicații electronice; partenerii de dezvoltare (Banca Mondială și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD); asociațiile obștești.

Realizată

A fost aprobat Ordinul MEI nr. 494 din 17.10.2018 „Cu privire la aprobarea componenței nominale a Grupului de lucru – nucleu al platformei de colaborare și interacțiune Guvern – industrie – societate civilă pentru garantarea dreptului de acces la Internet”.

- 1.6. Desfășurarea unor activități de informare a populației și comunității de afaceri (întreprinderi mici și mijlocii) despre avantajele accesului la Internet în bandă largă.

Responsabili: Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Parteneri: Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației; partenerii de dezvoltare; furnizorii de rețele și/sau servicii publice de comunicații electronice; asociațiile obștești.

Realizată

Pe paginile web- oficiale ale Guvernului și MEI a fost plasat un comunicat de presă privind prevederile de bază ale Programul de dezvoltare a rețelelor de bandă largă pe anii 2018-2020.

De asemenea, informația cu privire la aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 629/2018 a fost difuzată de posturile TV „Publika TV”, „TVR Moldova”, Agenția de presă „Moldpres”, publicată pe portalurile web monitorul.fisc.md, Point.md, stiri.md, realitatea.md, noi.md, moldova.org și în ziarele „Moldova Suverană” și „Logos Press”.

Subiectul avantajelor oferite de acces la Internet în bandă largă populației și comunității de afaceri (întreprinderi mici și mijlocii), a fost abordat în cadrul lansării Programului EU4Digital pe 02.10.2019, mediatizată pe larg de către mijloacele mass-media.

Au fost publicate următoarele comunicatele tematice ale MEI:

- comunicatul din 20.03.2019 dedicat testării în premieră în Republica Moldova a tehnologiei 5G <https://mei.gov.md/ro/content/republica-moldova-fost-testata-premiera-tehnologia-5g> ;

- comunicatul din 05.04.2019 dedicat participării la evenimentul de prezentare a laboratorului de tehnologii 5G, organizat de Moldtelecom <https://mei.gov.md/ro/content/chiril-gaburici-participat-la-evenimentul-de-prezentare-laboratorului-de-tehnologii-5g> ;
- comunicatul din 26.04.2019 dedicat consultărilor publice privind pregătirea implementării tehnologiilor 5G în Republica Moldova https://mei.gov.md/ro/content/ministerul-economiei-si-infrastructurii-organizat-consultari-publice-privind-pregatirea?fbclid=IwAR0M2z_E-vY_XMJFjAy2RXXwcKxPW1vn_-JWMjnXuvTE09xW-6FpB3SbTQ#slideshow-2 ;
- comunicatul din 05.06.2019 dedicat aportului rețelelor de bandă largă la creșterea produsului intern brut și dezvoltarea economică a țării https://mei.gov.md/ro/content/chiril-gaburici-republica-moldova-retelele-4g-asigura-acoperirea-97-din-populatie?fbclid=IwAR2qZqLfIYbzJqTFFrGG2v3UWP1MeavlOn7z73byuJhd81vI_7rKqA_t9WE ;
- comunicatul din 13.05.2020 dedicat elaborării noului Program de management al spectrului de frecvențe radio 2021-2025, precum și măsurilor întreprinse pentru sporirea calității serviciilor de comunicații electronice accesibile populației, care sunt furnizate prin rețelele publice mobile <https://mec.gov.md/ro/content/sergiu-railean-este-important-ca-cetatenii-sa-primeasca-servicii-de-telefonie-mobila> ;
- comunicatul din 19.05.2020 dedicat digitizării proceselor de interacțiune dintre mediul de afaceri și instituțiile statului B2G (Business-Guvern), B2B (Business-Business) și B2C (Business-Consumator) <https://mei.gov.md/ro/content/sergiu-railean-prima-lectie-crizei-pandemice-este-despre-digitizarea-serviciilor-si> ;
- comunicatul din 10.06.2020 dedicat consultărilor MEI cu furnizorii de comunicații electronice mobile și instituțiile de sănătate publică privind implementarea tehnologiei 5G <https://mei.gov.md/ro/content/mei-consultat-furnizorii-de-comunicatii-electronice-mobile-si-institutiile-de-sanatate> ;
- comunicatul din 11.06.2020 dedicat briefing de presă despre politicile publice în domeniul gestionării spectrului de frecvențe radio, impactul acestor politici asupra implementării tehnologiilor mobile de ultimă generație și preocupările autorităților privind siguranța noilor servicii asupra sănătății cetățenilor <https://mei.gov.md/ro/content/existenta-retelelor-de-comunicatii-moderne-poate-contribui-la-cresterea-pib-de-la-2-pana-la> .

La rândul său ANRCETI publică periodic pe pagina web oficială www.anrceti.md datele statistice despre evoluția pieței serviciilor de acces la Internet fix și mobil în bandă largă prezentate de către furnizori de servicii de acces la Internet precum și despre numărul de utilizatori a acestor servicii https://anrceti.md/files/filefield/Raport_CE_trim_III_2020.pdf
https://www.anrceti.md/news_070920 https://www.anrceti.md/news_041220.

Au fost publicate pe portalurile web ale agențiilor mass-media despre avantajele accesului la Internet în bandă largă precum agora.md, cotidianul.md, diez.md (<https://agora.md/stiri/65258/r--moldova--in-top-5-tari-cu-cel-mai-ieftin-internet-din-lume>, <https://cotidianul.md/2020/06/10/top-10-tari-cu-cele-mai-rapide-conexiuni-la-internet-in-2020-unde-se-afla-republica-moldova/>, <https://diez.md/2019/07/08/topul-tarilor-cu-cea-mai-mare-viteza-la-internet-pe-ce-loc-s-situat-moldova/>).

1.7. Elaborarea și aprobarea modificărilor în Tabelul național de atribuire a benzilor de frecvență al Republicii Moldova (TNABF) prin transpunerea deciziilor stabilite în Actele finale ale Conferinței Mondiale a Radiocomunicațiilor (CMR-2019) a Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor din 2019, în vederea asigurării resurselor de spectru pentru implementarea tehnologiilor avansate de acces în bandă largă.

Responsabili: Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Parteneri: Comisia de Stat pentru Frecvențe Radio

Realizată

Hotărârea Comisiei de stat pentru frecvențe radio a Republicii Moldova cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Tabelul național de atribuire a benzilor de frecvențe a fost aprobată (nr.1 din 13.11.2020) și publicată în Monitorul Oficial nr. 319-328 din 4 decembrie 2020.

1.8. Elaborarea și aprobarea modificărilor în Programul de management al spectrului de frecvențe radio pe anii 2013-2020, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.116 din 11 februarie 2013, inclusiv prin acordarea de noi benzi de frecvențe pentru rețele mobile în bandă largă, stabilirea valorilor minime de expunere la concurs a taxelor de licență, stabilirea regimului neutralității tehnologice, reevaluarea condițiilor de expunere la concurs a subbenzilor nesolicitate

Responsabili: Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Parteneri: Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației.

Realizată

Urmare a aprobării Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023 (Hotărârea Guvernului nr. 636/2019), care conține acțiunea 4.5.18. „Elaborarea și aprobarea Programului de management al spectrului de frecvențe radio pentru anii 2021-2025”, această acțiune a substituit acțiunea 1.8 din Planului de acțiuni pentru realizarea Programului de dezvoltare a rețelelor de bandă largă pe anii 2018 – 2020, iar termenul de realizare a fost transferat pe luna decembrie 2020.

Hotărârea Guvernului nr. 987/2020 cu privire la aprobarea Programului de management al spectrului de frecvențe radio pentru anii 2021-2025 și a valorilor minime de expunere a blocurilor generice de frecvență pentru alocare prin procedura de selectare competitivă a fost publicată în Monitorul Oficial în Monitorul Oficial nr. 22-32 art. 34 din 29 ianuarie 2021.

1.9. Crearea cadrului de reglementare în vederea implementării Deciziei 2017/899 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 mai 2017 privind utilizarea benzii de frecvențe de 470-790 MHz în Uniune, în scopul promovării punerii în aplicare a tehnologiilor avansate de comunicații electronice mobile de bandă largă.

Responsabili: Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Parteneri: Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației.

În curs de realizare

Acțiunea urma să fie realizată după realizarea acțiunii nr. 1.8. din Planul de acțiuni. După cum a fost indicat în prezentul raport referitor la realizarea pct. 1.9. din Planul de acțiuni, Hotărârea Guvernului nr. 987/2020 cu privire la aprobarea Programului de management al spectrului de frecvențe radio pentru anii 2021-2025 și a valorilor minime de expunere a blocurilor generice de frecvență pentru alocare prin procedura de selectare competitivă a fost publicată în Monitorul Oficial în Monitorul Oficial nr. 22-32 art. 34 din 29 ianuarie 2021. De prevederile Deciziei 2017/899 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 mai 2017 s-a ținut cont la elaborarea Programului de management al spectrului de frecvențe radio pentru anii 2021-2025, referințele la aceasta fiind incluse în textul acestui document de politici.

În cadrul ședințelor organizate de MEI pe parcursul anilor 2019-2020, furnizorii de rețele și servicii de comunicații mobile fiecare dată au menționat că în planurile lor investiționale implementarea tehnologiei 5G nu este prevăzută mai devreme de anul 2023. Luând în considerare poziția respectivă, acțiunile care se referă la elaborarea cadrului de reglementare în vederea implementării Deciziei 2017/899 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 mai 2017 au fost prevăzute pentru anii 2022-2023 în Planul de privind realizarea Programului de management al spectrului de frecvențe radio pentru anii 2021-2025 (Hotărârea Guvernului nr. 987/2020).

În contextul implementării prevederilor Deciziei 2017/899 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 mai 2017 în partea ce se referă la excluderea interferențelor dăunătoare, care ar putea împiedica implementarea rețelelor de comunicații mobile de generația a 5-a (5G), pe parcursul anului 2020 au fost desfășurate consultări internaționale privind inițierea unui Acord Regional privind condiții tehnice armonizate pentru statele Parteneriatului Estic pentru radiocomunicații mobile terestre în benzile 694-790 MHz și 3400-3800 MHz. La data de 23.12.2020 Grupul de experți SEWG (Spectrum Expert Working Group) în cadrul Parteneriatului Estic (PaE) a informat reprezentanții statelor PaE despre faptul că consultările au fost finalizate și a prezentat pentru demararea procedurilor naționale de negociere și semnare varianta agreată a proiectului Acordului.

1.10. Colaborarea cu comunitatea donatorilor pentru asigurarea accesului în bandă largă NGA în localitățile cu primării în care nu există puncte de prezență ale fibrei optice.

Responsabili: Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Parteneri: Partenerii de dezvoltare (Banca Mondială și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD)).

Realizată

În perioada 19-24 noiembrie 2018 o echipă de specialiști ai Băncii Mondiale a efectuat o vizită în Republica Moldova în vederea acordării asistenței necesare pentru implementarea documentelor de politici de dezvoltare a rețelelor de bandă largă. Vizita făcea parte din programul EU4Digital pentru țările Parteneriatului Estic, care are ca scop susținerea țărilor respective în implementarea unor asemenea politici. În cadrul întrunirilor a reprezentanților MEI cu reprezentanții Băncii Mondiale a fost discutată posibilitatea finanțării acțiunilor din Planul de Acțiuni privind realizarea Programului de dezvoltare a rețelelor de bandă largă pe anii 2018 – 2020. S-a ajuns la o înțelegere prealabilă privind finanțarea de către Banca Mondială a experților, care vor elabora studiile prevăzute de pct. 3.2. și 3.7. din Planul de Acțiuni. MEI a prezentat Băncii mondiale termenele de referințe (Terms of Reference) pentru selectarea experților.

Urmare a finalizării procedurilor interne, de către Banca Mondială au fost selectați 2 experți, în corespundere cu termenele de referințe.

În perioada 16-20.09.2019 au fost desfășurate ședințe și atelierul de lucru cu asistența experților Băncii Mondiale pentru a examina situația din sectorul comunicațiilor electronice și a elabora propuneri pentru modificarea Legii nr. 28/2016, în special, în scopul transunerii prevederilor Directivei 2014/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind măsuri de reducere a costului instalării rețelelor de comunicații electronice de mare viteză.

În perioada 11-13.12.2019 expertul Băncii Mondiale a efectuat o vizită în Republica Moldova pentru a examina situația din sectorul comunicațiilor electronice în scopul elaborării a **2 studii**, prevăzute în Planul de acțiuni pentru realizarea Programului de dezvoltare a rețelelor de bandă largă pe anii 2018–2020:

1) studiu privind simplificarea procedurii de autorizare a construirii/instalării elementelor de rețele publice de comunicații electronice și a elementelor de infrastructură asociate acestor rețele;

2) studiu privind asigurarea neîntreruptă cu energie electrică a stațiilor de bază ale rețelelor de comunicații electronice mobile.

Cu experții EU4Digital și a Băncii Mondiale pe parcursul anului 2020 au fost organizate următoarele activități:

- videoconferința din 19.03.2020 în cadrul căreia a fost discutată prima versiune de „Legal and Regulatory Roadmap on broadband for Moldova”, precum și alte proiecte conexe în curs de derulare;

- videoconferința din 14.05.2020 (cu participarea ANRCETI) în cadrul căreia au fost discutate subiectele legate de completarea Chestionarului „EU4Digital - Broadband Mapping questionnaire”;

- videoconferința din 09.06.2020 (cu participarea ANRCETI) în cadrul căreia au fost discutate versiune finală a „Legal and Regulatory Roadmap on broadband for the Republic of Moldova” și Sinteza „Legal and Regulatory Roadmaps Comments Matrix”;

- videoconferința din 26.06.2020 (cu participarea ANRCETI și ARFC) în cadrul căreia a fost discutat Chestionarul „EU4Digital - Broadband Mapping questionnaire”, completat de MEI în colaborare cu ARFC și ANRCETI;

- videoconferința din 15.09.2020 pentru discutarea acțiunilor în derulare posibilele acțiuni pentru următorii ani, inclusiv, oportunitatea elaborării unui document amplu de politici pentru domeniul comunicațiilor electronice (similar cu Strategia „Moldova Digitală-2020);

- videoconferința din 22.09.2020 (cu participarea ANRCETI și ARFC) în cadrul căreia a fost discutat Raportul 3 „Broadband Mapping Recommendations”;

- webinarul din 29.10.2020 „Digital Response to COVID-19”;

- atelierul virtual TAIEX „Regional Workshop on Tools and Applications for Broadband Mapping”, desfășurat on-line în perioada 04-06.11.2020;

- videoconferința din 03.12.2020 (cu participarea ANRCETI și ARFC) în cadrul căreia cu experții UKE a fost discutat „REPORT 3- Broadband Mapping Recommendations”;

- webinarul din 09.12.2020 dedicat tendințelor globale de dezvoltare a 5G și discutarea cartografierii accesului în bandă largă;

- webinarul din 17.12.2020 „Realizing the Gigabit Future. Enabling Investments in Broadband”.

De către experții EU4Digital și a Băncii Mondiale pe parcursul anului 2020 au fost elaborate și prezentate Ministerului Economiei și Infrastructurii următoarele analize, studii și recomandări:

1) Analiza discordanțelor („Gap analysis”) dintre Legea nr.28/2016 în vigoare și prevederile Directivei 2014/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind măsuri de reducere a costului instalării rețelelor de comunicații electronice de mare viteză;

2) Analiza cartografierii accesului în bandă largă și recomandări pentru statele Parteneriatului Estic („Broadband Mapping Analysis and Recommendations for the Eastern Partnership Countries”);

3) Foaia de parcurs „Legal and Regulatory Roadmap on broadband for the Republic of Moldova”;

4) Studiul „Ensuring uninterrupted electricity supply to the mobile electronic communications stations in Moldova. Analysis and Recommendations”.

În baza acordului de cooperare între MEI și Institutul Coreean pentru Dezvoltarea Societății Informaționale, a fost obținută asistență nerambursabilă din partea Ministerului de Științe și Tehnologia Informației și Comunicațiilor a Republicii Coreea pentru estimarea valorilor minime de expunere la concurs a taxelor de licență pentru resursele de spectru radio din diferite benzi de frecvențe disponibile în prezent sau care vor deveni disponibile în viitorul apropiat, precum și elaborarea recomandărilor pentru proiectul Programului de management al spectrului de frecvențe radio pe anii 2021-2025. Propunerile și recomandările experților coreeni, inclusiv informația prezentată de aceștia, a fost utilizată în procesul elaborării, consultării publice și definitivării proiectului Programului de management al spectrului de frecvențe radio pe anii 2021-2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 987/2020.

În același timp în procesul de colaborare cu comunitatea donatorilor în perioada anilor 2018-2020 nu au fost identificate proiecte, în cadrul cărora ar putea fi obținută asistență financiară nerambursabilă pentru instalarea punctelor de prezență a fibrei optice în bandă largă și crearea rețelelor NGA în localitățile cu primării, specificate în Program.

II. Obiectivul specific 2: Retechnologizarea/modernizarea rețelelor de comunicații electronice pentru asigurarea accesului în bandă largă

2.1. Elaborarea și aprobarea modificărilor în Tabelul național de atribuire a benzilor de frecvență al Republicii Moldova (TNABF) pentru implementarea neutralității tehnologice și eficientizarea utilizării spectrului în banda de frecvențe 450 MHz (în perspectiva implementării tehnologiilor avansate de comunicații electronice mobile de bandă largă).

Responsabili: Ministerul Economiei și Infrastructurii; Instituția publică „Serviciul Național de Management al Frecvențelor Radio și Securității Cibernetică”.

Parteneri: Comisia de Stat pentru Frecvențe Radio.

Realizată

Hotărârea Comisiei de stat pentru frecvențe radio cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Tabelul național de atribuire a benzilor de frecvențe nr. 1 din 26 octombrie 2018, a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 424-429 din 16.11.2018, art. 1683.

2.2. Diseminarea celor mai bune practici internaționale privind modernizarea rețelelor existente de comunicații electronice pe cabluri de cupru în vederea furnizării accesului în bandă largă cu viteza de transfer a datelor prevăzută în pct.41 din Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”.

Responsabili: Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Parteneri: Furnizorii de rețele și/sau servicii publice de comunicații electronice; partenerii de dezvoltare.

Realizată

În scopul realizării acțiunii, pe parcursul anilor 2018-2019 au fost desfășurate următoarele activități:

1) La data de 22.11.2018 MEI, în colaborare cu Banca Mondială, a organizat un atelier de lucru (seminar tematic interactiv) dedicat diseminării celor mai bune practici internaționale privind modernizarea rețelelor existente de comunicații electronice pe cabluri de cupru în vederea furnizării accesului în bandă largă cu viteza de transfer a datelor mai mare de 30 Mbps. La eveniment au participat reprezentanții MEI, ANRCETI, Băncii Mondiale, Organizației pentru dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii (ODIMM), precum și reprezentanții a 15 furnizori de rețele publice de comunicații electronice pe cabluri de cupru. În cadrul atelierului au fost prezentate practicile mondiale și au fost discutate perspectivele modernizării de către furnizorii interesați a rețelelor existente de comunicații electronice pe cabluri de cupru în Republica Moldova, în vederea furnizării accesului în banda largă. Din discuții a rezultat că modernizarea rețelelor pe cablu de cupru este fezabilă doar în zona urbană, în zona rurală fiind mai eficientă retehnologizarea rețelelor respective prin trecerea la fibra optică. De asemenea, reprezentantul ODIMM a comunicat despre oportunitățile oferite de diferite proiecte de susținere a IMM.

2) La data de 28.06.2019, la sediul Băncii Mondiale din Chișinău, a avut loc un webinar privind modernizarea rețelelor de comunicații electronice, la care au participat reprezentanții MEI, ANRCETI, ATIC, furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice.

2.3. Promovarea procesului de modernizare de către furnizorii interesați a rețelelor existente de comunicații electronice pe cabluri de cupru, în vederea furnizării accesului în banda largă cu viteza de transfer a datelor prevăzută în pct.41 din Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”.

Responsabili: Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Parteneri: Autoritățile administrației publice locale; furnizorii rețelelor și/sau serviciilor publice de comunicații electronice.

Realizată

Pe parcursul anului 2018, în cadrul vizitelor membrilor Guvernului în teritoriu au avut loc întrunirile cu reprezentanții a 5 autorități publice locale (Ochiul Roș – r-l Anenii Noi; Ciuciuieni, Tăura Veche – r-l Sîngerei; Clișova – r-l Orhei; Vinogradovca – r-l Leova), în cadrul cărora au fost discutate subiectele ce țin de accesul la Internet în bandă largă. În baza informației privind problemele identificate au fost perfectate solicitări în adresa S.A. „Moldtelecom” pentru remedierea acestora. Totodată în perioada anilor 2019-2020 MEI a primit adresări cu același subiect din partea încă a 2 autorități publice locale (Cernița – r-l Florești și Sărăteni – r-l Leova), care de asemenea au fost remise în adresa S.A. „Moldtelecom” pentru remediere.

Conform datelor din raportul ANRCETI „Evoluția pieței de comunicații electronice în trimestrul III - 2020”, numărul de abonați conectați prin tehnologia FTTx (prin fibră optică) a crescut cu circa 149,9 mii față de trimestrul IV – 2017 și a constituit 497,5 mii abonați. În același timp numărul de abonați conectați prin tehnologia xDSL (prin cablu telefonic de cupru) a scăzut cu circa 46 mii față de trimestrul IV – 2017 și a constituit 146,7 mii abonați. Datele statistice respective demonstrează substituția continuă a tehnologiei xDSL prin tehnologia FTTx. Potrivit aceluiași raport, în trimestrul III 2020, în funcție de tehnologia de acces, 70,7% din numărul abonaților la serviciile de acces la Internet fix în bandă largă erau conectați la rețea prin FTTx, 20,9% - prin xDSL, 8,2% - prin cablu coaxial (DOCSIS) și 0,2% - prin alte tehnologii.

III. Obiectivul specific 3: Îmbunătățirea accesului pe proprietăți și a utilizării partajate a infrastructurii asociate rețelelor publice de comunicații electronice, precum și a infrastructurii fizice

3.1. Consolidarea capacității furnizorilor de rețele și/sau servicii publice de comunicații electronice în vederea asigurării accesului la proprietatea publică prin perfecționarea instrumentelor legale în acest sens.

Responsabili: Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Parteneri: Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației; furnizorii de rețele și/sau servicii publice de comunicații electronice.

În curs de realizare

A fost aprobat Ordinul MEI nr.280 din 04.06.2018 „Cu privire la constituirea Grupului de lucru interdepartamental pentru elaborarea amendamentelor la Legea nr. 28 din 10.03.2016”.

În perioada 16-20 septembrie 2019 au fost desfășurate ședințe și atelierul de lucru cu asistența echipei de specialiști ai Băncii Mondiale (BM) pentru a examina situația din sectorul comunicațiilor electronice și a elabora propuneri pentru modificarea Legii nr. 28/2016, în special, în scopul transunerii prevederilor Directivei 2014/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind măsuri de reducere a costului instalării rețelelor de comunicații electronice de mare viteză.

De asemenea, în colaborare cu reprezentanții ARFC și ANRCETI a fost analizat cadrul normativ național privind cartografierea infrastructurii fizice, precum și elementele tehnice deja existente, pe baza cărora ar putea fi creat Punctul Unic de Informare (SIP). În rezultat, a fost completat Chestionarul „EU4Digital - Broadband Mapping questionnaire”, discutat prealabil cu experții EU4Digital în cadrul videoconferinței din 26.06.2020.

La data de 01.07.2020 Banca Mondială a prezentat MEI varianta oficială a analizei discordanțelor („Gap analysis”) dintre Legea nr.28/2016 în vigoare și prevederile Directivei 2014/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind măsuri de reducere a costului instalării rețelelor de comunicații electronice de mare viteză. În baza „Gap analysis” a fost elaborată varianta preliminară a proiectului de lege care a fost consultată cu expertul Băncii Mondiale.

Urmare a aprobării Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023 (Hotărârea Guvernului nr. 636/2019), actualizat ulterior prin Hotărârea Guvernului nr. 848/2020, care conține

acțiunea 3.6.24. „Elaborarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte legislative în contextul transpunerii Directivei 2014/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind măsuri de reducere a costului instalării rețelelor de comunicații electronice de mare viteză”, această acțiunea a substituit acțiunea 3.1 din Planului de acțiuni pentru realizarea Programului de dezvoltare a rețelelor de bandă largă pe anii 2018 – 2020, iar termenul de realizare a fost transferat pe luna martie 2021.

În prezent se finalizează proiectul AIR la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 28/2016.

3.2. Efectuarea unui studiu și elaborarea de propuneri privind simplificarea procedurii de autorizare a construirii/instalării elementelor de rețele publice de comunicații electronice și a elementelor de infrastructură asociate acestor rețele, în special în cazul rețelelor aeriene, rețelelor instalate în infrastructura tehnico-edilitară existentă, echipamentelor și a altor elemente de infrastructură a rețelelor interne de acces în bandă largă (rețelele de cablu în blocuri locative) și a stațiilor (antenelor demontabile, inclusiv de tip microcell).

Responsabili: Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Parteneri: Furnizorii de rețele și/sau servicii publice de comunicații electronice; entitățile care exercită dreptul de administrare a infrastructurii tehnico-edilitare; partenerii de dezvoltare.

Realizată

În procesul de elaborare a studiului comparativ dintre Legea nr. 28/2016 și Directiva 2014/61/UE – „Gap Analysis”, expertul Băncii Mondiale dna A. Butenko a examinat inclusiv și aspectele ce țin de autorizarea construirii/instalării elementelor de rețele publice de comunicații electronice și a elementelor de infrastructură asociate acestor rețele. Varianta preliminară a studiului a fost prezentat prin e-mail pe data de 20.11.2019.

În perioada 11-13.12.2019 o echipă de specialiști a Băncii Mondiale a efectuat o vizită în Republica Moldova. Pe data de 12.12.2019 a avut loc o ședință la sediul Băncii Mondiale, la care au participat experții, reprezentanții Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, Direcției de Arhitectură și Urbanism din Primăria Chișinău, MEI. În cadrul ședinței s-a constatat că propunerile expuse în studiu acoperă majoritatea problemelor existente, problema de bază fiind stabilirea mecanismelor eficiente de colaborare dintre autoritățile publice în procesul aplicării normelor tehnice existente, în acest sens fiind necesară armonizarea cadrului normativ național cu prevederile Directivei 2014/61/UE.

3.3. Elaborarea și aprobarea procedurii de aplicare și formatului datelor ce trebuie transmise de către furnizorii rețelelor publice de comunicații electronice privind natura, disponibilitatea și localizarea geografică a rețelelor publice de comunicații electronice pe care le operează și a elementelor de infrastructură asociate acestora.

Responsabili: Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației.

Parteneri: Furnizorii de rețele publice de comunicații electronice.

În curs de realizare

ANRCETI a stabilit volumul, conținutul și formatul datelor ce trebuie transmise de furnizori printr-o procedură de aplicare a acestora, care a fost expusă spre consultare publică la sfârșitul anului 2016. Însă Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRCETI nu a fost aprobată pe motivul lipsei resurselor financiare necesare pentru implementarea inventarului digital al rețelelor publice de comunicații electronice.

Pe parcursul anului 2020 experții din cadrul inițiativei EU4Digital a Comisiei Europene în colaborare cu reprezentanții MEI, ARFC și ANRCETI au analizat cadrul normativ național privind cartografierea infrastructurii fizice, precum și elementele tehnice deja existente, pe baza cărora ar putea fi creat Punctul Unic de Informare (SIP). În acest scop a fost completat Chestionarul „EU4Digital - Broadband Mapping questionnaire”, discutat prealabil cu experții EU4Digital în cadrul

videoconferinței din 26.06.2020. Urmare acestor activități experții EU4Digital au elaborat Analiza cartografierii accesului în bandă largă și recomandări pentru statele Parteneriatului Estic („Broadband Mapping Analysis and Recommendations for the Eastern Partnership Countries”). În analiza respectivă, fiind aplicată o abordare multilaterală (juridică, tehnică, financiară și organizațională) a fost identificat decalajul și domeniul de intervenție și oferită viziunea strategică privind punerea în aplicare a cartografierii în bandă largă și a punctului unic de informare, pe baza celor mai bune practici ale statelor UE. Recomandările prezentate pot fi utilizate nu numai pentru elaborarea unui nou cadru juridic și normativ, ci și în procesul de implementare tehnică a proiectului.

În legătură cu faptul că ANRCETI nu dispune de resurse financiare necesare pentru implementarea recomandărilor experților EU4Digital, MEI examinează posibilitatea atragerii în acest scop a asistenței Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor. În același context, în cadrul evenimentului „Consultări on-line privind analiza și politica teritorială, interregională și obiectivele specifice relevante”, organizat pe data de 04.02.2021 de Ministerul Finanțelor în colaborare cu Comisia Europeană, reprezentatul MEI a propus ca proiectul de cartografiere a accesului în bandă largă să fie inclus în Programul Transnațional Bazinul Mării Negre 2021-2027, pentru a obține finanțarea necesară.

3.4. Inventarierea rețelelor publice de comunicații electronice și a elementelor de infrastructură asociate rețelelor de cablu existente.

Responsabili: Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației.

Parteneri: Furnizorii de rețele publice de comunicații electronice.

Nerealizată

Imposibilitatea acoperirii financiare a proiectului ce vizează inventarul detaliat al rețelelor de comunicații electronice din sursele ANRCETI a condus la examinarea posibilității finanțării din surse externe a proiectului dat. Totodată, potrivit Analizei cartografierii accesului în bandă largă și recomandări pentru statele Parteneriatului Estic („Broadband Mapping Analysis and Recommendations for the Eastern Partnership Countries”), elaborată de către experții EU4Digital, inventarul rețelelor publice de comunicații electronice și a elementelor de infrastructură asociate rețelelor de cablu existente poate fi integrat în „Harta digitală a infrastructurii” ca o parte a acestui sistem.

3.5. Crearea sistemului informațional automatizat „Harta digitală a infrastructurii” (inventarul detaliat al rețelelor publice de comunicații electronice și al elementelor de infrastructură asociate).

Responsabili: Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației; Agenția Relații Funciare și Cadastru.

Parteneri: Furnizorii de rețele publice de comunicații electronice.

În curs de realizare

Pe parcursul anului 2020 experții din cadrul inițiativei EU4Digital a Comisiei Europene în colaborare cu reprezentanții MEI, ARFC și ANRCETI au analizat cadrul normativ național privind cartografierea infrastructurii fizice, precum și elementele tehnice deja existente, pe baza cărora ar putea fi creat Punctul Unic de Informare (Single Information Point - SIP). În acest scop a fost completat Chestionarul „EU4Digital - Broadband Mapping questionnaire”, discutat prealabil cu experții EU4Digital în cadrul videoconferinței din 26.06.2020. Urmare acestor activități experții EU4Digital au elaborat Analiza cartografierii accesului în bandă largă și recomandări pentru statele Parteneriatului Estic („Broadband Mapping Analysis and Recommendations for the Eastern Partnership Countries”). În analiza respectivă, fiind aplicată o abordare multilaterală (juridică, tehnică, financiară și organizațională) a fost identificat decalajul și domeniul de intervenție și oferită viziunea strategică privind punerea în aplicare a cartografierii în bandă largă și a punctului unic de informare, pe baza celor mai bune practici ale statelor UE. Recomandările prezentate pot fi utilizate

nu numai pentru elaborarea unui nou cadru juridic și normativ, ci și în procesul de implementare tehnică a proiectului.

În legătură cu faptul că ANRCETI nu dispune de resurse financiare necesare pentru implementarea recomandărilor experților EU4Digital, MEI examinează posibilitatea atragerii în acest scop a asistenței Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor. În același context, în cadrul evenimentului „Consultări on-line privind analiza și politica teritorială, interregională și obiectivele specifice relevante”, organizat pe data de 04.02.2021 de Ministerul Finanțelor în colaborare cu Comisia Europeană, reprezentatul MEI a propus ca proiectul de cartografiere a accesului în bandă largă să fie inclus în Programul Transnațional Bazinul Mării Negre 2021-2027, pentru a obține finanțarea necesară.

3.6. Transpunerea Directivei 2014/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind măsuri de reducere a costului instalării rețelelor de comunicații electronice de mare viteză (prin sinergiile dintre sectoare, care pot reduce în mod semnificativ necesitatea executării unor lucrări de construcții civile pentru instalarea de rețele de comunicații electronice, micșorând, prin urmare, costurile sociale și de mediu asociate acestora, cum ar fi poluarea, inconvenientele de orice natură și congestiunea traficului).

Responsabili: Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Parteneri: Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; furnizorii de rețele și/sau servicii publice de comunicații electronice.

În curs de realizare

În perioada 16-20 septembrie 2019 au fost desfășurate ședințe și atelierul de lucru cu asistența echipei de specialiști ai Băncii Mondiale pentru a examina situația din sectorul comunicațiilor electronice și a elabora propuneri pentru modificarea Legii nr. 28/2016, în special, în scopul transunerii prevederilor Directivei 2014/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind măsuri de reducere a costului instalării rețelelor de comunicații electronice de mare viteză.

De asemenea, în colaborare cu reprezentanții ARFC și ANRCETI a fost analizat cadrul normativ național privind cartografierea infrastructurii fizice, precum și elementele tehnice deja existente, pe baza cărora ar putea fi creat Punctul Unic de Informare (SIP). În rezultat, a fost completat Chestionarul „EU4Digital - Broadband Mapping questionnaire”, discutat prealabil cu experții EU4Digital în cadrul videoconferinței din 26.06.2020.

La data de 01.07.2020 Banca Mondială a prezentat MEI varianta oficială a analizei discordanțelor („Gap analysis”) dintre Legea nr.28/2016 în vigoare și prevederile Directivei 2014/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind măsuri de reducere a costului instalării rețelelor de comunicații electronice de mare viteză. În baza „Gap analysis” a fost elaborată varianta preliminară a proiectului de lege care a fost consultată cu expertul Băncii Mondiale.

Urmare a aprobării Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023 (Hotărârea Guvernului nr. 636/2019), actualizat ulterior prin Hotărârea Guvernului nr. 848/2020, care conține acțiunea 3.6.24. „Elaborarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte legislative în contextul transunerii Directivei 2014/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind măsuri de reducere a costului instalării rețelelor de comunicații electronice de mare viteză”, această acțiunea a substituit acțiunea 3.1 din Planului de acțiuni pentru realizarea Programului de dezvoltare a rețelelor de bandă largă pe anii 2018 – 2020, iar termenul de realizare a fost transferat pe luna martie 2021.

În prezent se finalizează proiectul AIR la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 28/2016.

- 3.7. Efectuarea unui studiu privind asigurarea neîntreruptă cu energie electrică a stațiilor de bază ale rețelelor de comunicații electronice mobile.
Responsabili: Ministerul Economiei și Infrastructurii.
Parteneri: Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică; furnizorii de rețele și/sau servicii publice de comunicații electronice.

Realizată

În cadrul activităților derulate în cadrul inițiativei EU4Digital, susținută de Uniunea Europeană și Banca Mondială, a fost angajat un expert pentru efectuarea unui studiu privind asigurarea neîntreruptă cu energie electrică a stațiilor de bază ale rețelelor de comunicații electronice mobile.

Pe data de 11.12.2019 s-au petrecut 2 ședințe la sediul Băncii Mondiale cu experții, reprezentanții MEI, Î.C.S. „Red Union Fenosa” S.A., Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației privind situația din sector și asigurarea furnizării neîntrerupte cu energie electrică a stațiilor de bază ale rețelelor de comunicații electronice mobile.

Pe data de 17.12.2020 reprezentanții Băncii Mondiale au transmis varianta finală a Studiului „Ensuring uninterrupted supply of electricity to the base stations of the mobile electronic communications networks in Moldova. Analysis and Recommendations”. Informația și recomandările prezentate în studiu vor fi utilizate pentru modificarea cadrului normativ național relevant, în special, în contextul transpunerii Directivei (UE) 2016/1148 a Parlamentului European și a Consiliului din 6 iulie 2016 privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a sistemelor informatice în Uniune, precum și a Directivei 2008/114/CE a Consiliului din 8 decembrie 2008 privind identificarea și desemnarea infrastructurilor critice europene și evaluarea necesității de îmbunătățire a protecției acestora.

- 3.8. Crearea, actualizarea și punerea la dispoziție publicului larg pe pagina web oficială a ANRCETI a unei baze de date, care va include condițiile de acces pe proprietatea publică, inclusiv la nivel local, de utilizare partajată a infrastructurii fizice, precum și entitatea responsabilă de acordarea dreptului de acces și/sau de utilizare partajată.

Responsabili: Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației.

Parteneri: Entitățile care exercită dreptul de administrare asupra imobilelor proprietate publică a statului ori a unităților administrativ-teritoriale.

Realizată

Bază de date cu privire la condițiile de acces pe proprietatea publică de pe pagina web oficială a ANRCETI, actualmente, include 175 de condiții de acces pe proprietatea publică (https://www.anrceti.md/conditii_acces).

La începutul anului 2017 ANRCETI a creat și a pus la dispoziția publicului, pe pagina sa oficială, o bază de date care include condițiile de acces pe proprietatea publică. În scopul facilitării procesului de stabilire a condițiilor de acces pe proprietatea publică, ANRCETI a publicat pe pagina sa oficială și un model al condițiilor de acces, care servește drept cadru de referință pentru entitățile publice de diferite niveluri.

La situația de 31.12.2020 sunt publicate 181 de condiții de acces pe proprietatea publică.

- 3.9. Asigurarea aplicării prevederilor Recomandării Comisiei Europene din 11 septembrie 2013 privind obligațiile consecvente de nediscriminare și metode coerente de calcul al costurilor pentru promovarea concurenței și optimizarea mediului de investiții în bandă largă (2013/466/UE).

Responsabili: Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației.

Parteneri: Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Realizată

Recomandarea Comisiei Europene din 11 septembrie 2013 privind obligațiile consecvente de nediscriminare și metode coerente de calcul al costurilor pentru promovarea concurenței și optimizarea mediului de investiții în bandă largă (2013/466/UE) este îndreptată spre atenția autorităților de reglementare naționale în legătură cu impunerea de măsuri *ex-ante* pe piețele accesului cu ridicata (fizic) la infrastructura de rețea la un post fix (Piața 4) și accesului cu ridicata la comunicații în bandă largă.

ANRCETI a impus pentru prima dată măsuri *ex-ante* pe aceste piețe prin Hotărârile Consiliului de Administrație nr.5 și nr.6 din 2011, prin care S.A.”Moldtelecom” i-au fost impuse obligații speciale preventive. Ulterior, în conformitate cu cerințele Legii comunicațiilor electronice nr.241 din 15.11.2007, ANRCETI a revizuit periodic aceste piețe în anii 2013, 2015, 2017 (hotărârile Consiliului de Administrație nr.42 din 14.11.2017 (privind măsurile de reglementare preventivă ale pieței de furnizare cu ridicata de servicii de acces local la puncte fixe, Piața 4) și nr.43 din 14.11.2017 (privind măsurile de reglementare preventivă ale pieței de furnizare cu ridicata de servicii de acces central la puncte fixe pentru produse de larg consum, Piața 5).

Cea mai recentă revizuire a acestor piețe a avut loc în anul 2020 (hotărârile Consiliului de Administrație nr. 59 din 30.12.2020 (privind măsurile de reglementare preventivă ale pieței de furnizare cu ridicata de servicii de acces local la puncte fixe, Piața 4); nr. 60 din 30.12.2020 (privind măsurile de reglementare preventivă ale pieței de furnizare cu ridicata de servicii de acces central la puncte fixe pentru produse de larg consum, Piața 5). Urmare a efectuării analizei privind identificarea Piețelor 4 și 5, concluzia ANRCETI privind definirea pieței de furnizare cu ridicata de servicii de acces local la puncte fixe și a pieței de furnizare cu ridicata de servicii de acces central la puncte fixe pentru produse de larg consum nu diferă de cea anterioară în ceea ce privește limitele pieței. Totodată ANRCETI a găsit necesar ca în cadrul piețelor relevante date să definească câte două piețe subnaționale și să ajusteze măsurile preventive anterior impuse, în funcție de piața subnațională.

CONCLUZII

Majoritatea (circa 63%) din acțiunile planificate au fost realizate, 32% sunt în curs de realizare și doar 5% din acțiuni (o singură acțiune) nu au fost realizate. Unica acțiune nerealizată (inventarierea rețelelor publice de comunicații electronice și a elementelor de infrastructură asociate rețelelor de cablu existente) poate fi realizată în procesul creării „Hărții digitale a infrastructurii” (acțiune în curs de realizare).

Gradul atingerii obiectivului principal

Obiectivul principal al Programului este dezvoltarea rețelelor de comunicații electronice în bandă largă și îmbunătățirea accesului pentru toți, cu atingerea spre finele anului 2020 a următoarelor rezultate:

- 1) rata de penetrare a accesului la Internet în bandă largă de cel puțin 60% din gospodării;
- 2) existența a cel puțin un punct de prezență al rețelei de cablu de fibră optică în fiecare localitate cu primărie, oferirea pentru abonații din aceste localități a vitezei de transfer a datelor de cel puțin 30 Mbps.

Penetrare accesului la Internet în bandă largă la puncte fixe la finele trimestrului III 2020 a constituit 26,7% din numărul populației sau 69,55% din numărul gospodăriilor (conform Raportului ANRCETI https://anrceti.md/files/filefield/Raport_CE_trim_III_2020.pdf).

Totodată conform datelor prezentate de către furnizorii de rețele și servicii publice de comunicații electronice, către finele anului 2020 au fost instalate punctele de prezență ale rețelei de fibră optică în toate cele 43 localități enumerate în pct. 5 din Program (100%). Rețele de fibră optică au fost create în 28 din aceste localități (65%). Acoperirea teritoriului și populației Republicii Moldova cu semnal radio, provenit din rețelele de comunicații electronice mobile 4G, a crescut în comparație cu anii 2018 și 2017. Conform datelor din Anuarul statistic al ANRCETI pentru anul 2019 https://anrceti.md/files/filefield/Anuar%20statistic%202019_22aprilie_2020.pdf, S.A., „Orange Moldova” asigura acoperirea cu semnalul rețelelor 4G a 95% din teritoriu și a 98% din populația țării, S.A., „Moldcell” – 68,5% și respectiv, 83,9, iar S.A., „Moldtelecom” – 7,3% și respectiv, 35,4%. Indicatorii de acoperire au sporit și pe parcursul anului 2020 (de exemplu, S.A., „Moldtelecom” a reușit să-și extindă rețeaua, fiind asigurată acoperirea a tuturor centrelor raionale și altor 53 de localități <https://www.moldtelecom.md/ro/personal/news/275>), însă datele exacte privind acoperirea vor fi colectate și publicate de către ANRCETI la finele trimestrului I sau începutul trimestrului II al anului 2021. Penetrarea accesului la Internet de bandă largă la puncte mobile în trimestrul III 2020 a constituit 87,9%, majorându-se cu 19,46% față de sfârșitul anului 2017.

Reieșind din datele statistice sus-menționate, se poate constata că obiectivul principal a fost atins integral în ceea ce privește instalarea punctelor de prezență a fibrei optice, iar în partea ce ține de crearea rețelelor de fibră optică a fost atins la 65% (doar în 28 localități cu primării din cele 43 specificate în Program nu au fost create aceste rețelele). Situația respectivă se explică prin faptul că din bugetul de stat în perioadă realizării Programului nu au fost alocate mijloace financiare pentru acordarea ajutorului de stat furnizorilor de rețele și servicii publice de comunicații electronice în scopul instalării punctelor de prezență a fibrei optice și creării rețelelor de fibră optică, lucrările respective fiind efectuate de furnizorii de rețele și servicii publice de comunicații electronice exclusiv din mijloace proprii. În acest context este necesar de menționat, că în statele Uniunii Europene pentru dezvoltarea accesului în bandă largă în calitate de ajutor de stat se alocă mijloace financiare considerabile. De exemplu, pentru realizarea Planului de dezvoltare a accesului în bandă largă în Irlanda în anul 2019 a fost aprobată alocarea a circa 2,6 miliarde Euro https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_6291.

Gradul de atingere a obiectivului specific 1: Dezvoltarea rețelelor de comunicații electronice în bandă largă și asigurarea disponibilității accesului la aceste rețele în toate localitățile.

Majoritatea acțiunilor, prevăzute pentru atingerea acestui obiectiv, au fost realizate (8 din 10), iar celelalte acțiuni sunt în curs de realizare (2 din 10).

Lipsa finanțării din bugetul de stat a acțiunilor Programului a influențat negativ atingerea deplină a obiectivului specific 1 și respectiv, a obiectivului principal, după cum a fost menționat mai sus. Furnizorii de rețele și servicii publice de comunicații electronice, deoarece extind rețelele de fibră optică și instalează puncte de prezență a acestor rețele exclusiv din mijloace proprii, sunt nevoiți să renunțe la aceste activități când numărul de potențiali solicitanți ai serviciilor prestate este insuficient din punct de vedere al recuperării investițiilor. Acordarea ajutorului de stat, un instrument de susținere a dezvoltării rețelelor, utilizat pe larg în statele UE, care a demonstrat eficiența în aplicare și a fost recomandat de experții EU4Digital, nu a fost aplicat în Republica Moldova. În rezultatul colaborării cu comunitatea donatorilor a fost obținută asistența experților pentru elaborarea cadrului normativ și de politici, însă donatorii nu au oferit finanțare nerambursabilă pentru asigurarea accesului în bandă largă NGA în localitățile cu primării în care nu există puncte de prezență ale fibrei optice.

Suportul statului în acest proces poate fi acordat în proporții mai mici prin activitățile de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii, promovate de ODIMM.

Un alt instrument, precum parteneriatele public-private, recomandat de experții EU4Digital, de asemenea nu a putut fi aplicat, însă deja din cauza lipsei interesului atât din partea furnizorilor de rețele și servicii publice de comunicații electronice, cât și din partea autorităților publice locale.

S-au dovedit a fi eficiente măsurile aplicate în scopul îmbunătățirii parametrilor de calitate ale serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului. Posibilitatea verificării tehnice de către autoritatea de control (ANRCETI) a valorilor parametrilor de calitate i-au stimulat pe furnizorii de rețele și servicii publice de comunicații electronice să îmbunătățească calitatea serviciilor de comunicații mobile. Astfel, reieșind din datele ANRCETI, majoritatea indicatorilor de calitate în perioada semestrul I 2019 – semestrul I 2020 se încadrau în calificativul „foarte bun”, iar restul – în calificativul „bun”. Mai mult ca atât, în pofida creșterii utilizării rețelelor de comunicații mobile în perioada pandemiei, s-a înregistrat o îmbunătățire a unor indicatori de calitate. Astfel, valoarea medie a indicatorului „Rata apelurilor întrerupte” s-a diminuat de la 0,25% în semestrul I 2019 la 0,20% în semestrul I 2020, iar valoarea medie a indicatorului „Valoarea medie a notei MOS pe rețea” a crescut de la 3,7 în semestrul I 2019 la 3,72 în semestrul I 2020. Valoarea celorlalți indicatori de calitate în rețele de comunicații mobile au suferit o înrăutățire nesemnificativă. În pofida utilizării intensive a rețelelor FTTx și creșterii considerabile a traficului în perioada pandemiei, valorile indicatorilor „Viteza promovată de transfer al datelor”, „Viteza de transfer al datelor disponibilă în mod normal”, „Viteza minimă de transfer al datelor”, „Viteza maximă de transfer al datelor” nu s-au diminuat, dar au înregistrat chiar o creștere nesemnificativă.

Un instrument adițional, care în mod indirect contribuie la stimularea furnizorilor de rețele și servicii publice de comunicații electronice să-și îmbunătățească calitatea serviciilor și totodată informează utilizatorii, este „Harta de acoperire și calitate servicii mobile pe drumurile publice”, disponibilă din data de 19.06.2020 pe pagina web a ANRCETI <https://harta.anceti.md/#/about>.

O importanță majoră pentru dezvoltarea rețelelor de comunicații mobile o au modificările operate în TNABF și aprobarea Programului de management al spectrului de frecvențe radio pentru anii 2021-2025, care stabilesc cadrul normativ și de politici inclusiv pentru implementarea tehnologiilor 5G în Republica Moldova. Efectele acestor documente se vor manifesta deja în perioada anilor 2021-2025.

Gradul de atingere a obiectivului specific 2: Retehnologizarea/modernizarea rețelelor de comunicații electronice pentru asigurarea accesului în bandă largă.

Toate cele 3 acțiuni, prevăzute pentru atingerea acestui obiectiv, au fost realizate.

Modificările operate în TNABF prin Hotărârea Comisiei de stat pentru frecvențe radio cu privire la aprobarea modificărilor și completărilor ce se operează în Tabelul național de atribuire a benzilor de frecvențe nr. 1 din 26 octombrie 2018, a introdus posibilitatea utilizării tehnologiilor de comunicații mobile de bandă largă în banda de frecvențe 450 MHz. Totodată reieșind din unele aspecte tehnico-economice, în Programul de management al spectrului de frecvențe radio pentru anii 2021-2025 utilizarea acestei benzi de frecvențe pe bază de neutralitate tehnologică a fost amânată.

Procesul re tehnologizării rețelelor prin cablu este realizat de către furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice în exclusivitate din mijloacele proprii, în funcție de interesul pentru investițiile în acest proces. Conform datelor din raportul ANRCETI „Evoluția pieței de comunicații electronice în trimestrul III - 2020”, numărul de abonați conectați prin tehnologia FTTx (prin fibră optică) a crescut cu circa 149,9 mii față de trimestrul IV – 2017 și a constituit 497,5 mii abonați. În același timp numărul de abonați conectați prin tehnologia xDSL (prin cablu telefonic de cupru) a scăzut cu circa 46 mii față de trimestrul IV – 2017 și a constituit 146,7 mii abonați. Datele statistice respective demonstrează substituirea continuă a tehnologiei xDSL prin tehnologia FTTx. Potrivit aceluiași raport, în trimestrul III 2020, în funcție de tehnologia de acces, 70,7% din numărul abonaților la serviciile de acces la Internet fix în bandă largă erau conectați la rețea prin FTTx, 20,9% - prin xDSL, 8,2% - prin cablu coaxial (DOCSIS) și 0,2% - prin alte tehnologii.

Supportul statului în acest proces poate fi acordat în proporții mici prin activitățile de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii, promovate de ODIMM.

Gradul de atingere a obiectivului specific 3: Îmbunătățirea accesului pe proprietăți și a utilizării partajate a infrastructurii asociate rețelelor publice de comunicații electronice, precum și a infrastructurii fizice.

Majoritatea acțiunilor, prevăzute pentru atingerea acestui obiectiv, au fost realizate (4 din 9) sau sunt în curs de realizare (4 din 9), una fiind nerealizată.

Din cauza reținerii acordării suportului experților în cadrul inițiativei EU4Digital a Comisiei Europene, mai multe activități, ce țin de transpunerea prevederilor Directivei 2014/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014, precum și de aspectele de cartografiere a accesului în bandă largă în prezent încă sunt în proces de realizare. Efectele actelor normative respective se vor manifesta după punerea acestora în aplicare, după cum ne demonstrează experiența statelor

Uniunii Europene <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0492&from=EN> . Aceasta se referă și la rezultatele studiului privind asigurarea neîntreruptă cu energie electrică a stațiilor de bază ale rețelelor de comunicații electronice mobile.

Un alt aspect important este necesitatea soluționării problemei finanțării procesului de creare a sistemului informațional automatizat, prin care va realizată „Harta digitală a infrastructurii” (și alte funcționalități legate de cartografierea accesului în bandă largă), precum și Punctul de Informare Unic, care va fi interconectat cu Ghișeul unic pentru eliberarea actelor permissive.

În legătură cu faptul că ANRCETI nu dispune de resurse financiare necesare pentru implementarea recomandărilor experților EU4Digital, problema respectivă ar putea fi soluționată prin atragerea finanțării nerambursabile externe. În acest context, în cadrul evenimentului „Consultări on-line privind analiza și politica teritorială, Interreg și obiectivele specifice relevante”, organizat pe data de 04.02.2021 de Ministerul Finanțelor în colaborare cu Comisia Europeană, reprezentatul MEI a propus ca proiectul de cartografiere a accesului în bandă largă să fie inclus în Programul Transnațional Bazinul Mării Negre 2021-2027, pentru a obține finanțarea necesară. Un alt partener potențial în realizarea proiectului ar putea fi Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor.